

Ģeni svētumi manas paaudzes ļaužu atmiņās saistās ar Zilo kalnu. Tas kā svēta vieta kādreiz turēts gandrīz vai visā Vidzemē. Vēl muižu laikos uz Jāņu svinēšanu tur sanācis milzums ļaužu no malu malām. Tas pats noticis Jurgā dienā un Pļaujas svētkos, par ko mācītāji ļoti niknojušies un bāruši ļaudis no kanceles. Vēl senākos laikos Zilajā kalnā noteiktos gados notikušas lielas tautas sanāksmes, un tad visi būrušies pie svētajiem senču akmeņiem. Zviedru valdīšanas laikos akmeņus likts novākt, bet virtotnē uzstādīts baznīcas krusts. Ir dzirdētas runas, ka zemnieki, kuriem bijis akmeņus jāaizvāc, tos ierakuši turpat zemē. Pēcāk radusies leģenda, ka akmeņi paši būtu nogrimuši. Kalna sārā bijis avotiņš, kas lejāk ietecējis raktā diķī. Tā ūdenim piemītis brīnumspēks, tamdēļ cīniņš par šo pagānu

svētumu vilciet ilgi. Beidzot avotiņu un diķi pavēlēts zviedru zaldātiem izpostīt, kuri izdzenājuši arī lielās pulcēšanās. Jo tajos gados uzradušies zinātāji, kas ļaudīm skaidrojuši senos likumus un seno pagānu dievu kārtību, tādā veidā zemniekos vairodami nepaklausību. Kalna pakājē it kā apglabāti seno gudrību zinātāji un vairāki tautā cienīti vecākie. Kādu laiku rakuši arī tos, kas paši nav gribējuši gulēt baznīcas kapos, bet šis paradums ātri apkarots, jo šādā veidā apbedītie rakti ārā un mesti purva akačos. Rubenes mācītājs divdesmitajos gados baznīcas grāmatās atradis atgādinājumu, kas kādreiz izteikts Kocēnu muižai: pēc sena līguma muižai bijis jādod 10 mucas alus un muca brandvīna zemnieku piedzirdīšanai Jāņos Zilajā kalnā, lai tie mazāk ar pagānu izdarībām noņemās, bet lai vairāk ballējas. Zviedri savos papīros kalnu saukuši par Trallhelm (Trollu kalns) vai arī par Gētehalm (Dievu kalns), vai kaut kā tamlīdzīgi. Tas minēts kā ķecerības templis un apsūdzēts gan gubernatoram, gan pašam karalim. Vēlāk, krievu ķeizaru laikos, ap kalnu bijuši izrakti vairāki svētie avoti, tos uzturējuši vietējie vārdotāji, kuru pēc senas tradīcijas te bijis daudz un kuri skaitījušies lielā cieņā.

Tc. Jānis Vīlānds: 1983.g.

